Zeldzame Cypraeidae in Nederlandse verzamelingen, II
Zeldzaamheden in de collectie van het Zoölogisch Museum in Amsterdam

door Henk K. Mienis.

Enkele jaren geleden werd een eerste poging gedaan tot een inventarisatie van zeldzame Cypraeidae in Nederlandse verzamelingen (Mienis, 1971). Helaas moest deze inventarisatie voortijdig afgebroken worden door mijn vertrek naar en vestiging in Israël.

Gedurende een recent verblijf in Nederland kon van de gelegenheid gebruik gemaakt worden om de collectie van het Zoölogisch Museum in Amsterdam op verdere zeldzame kauries te onderzoeken. Opnieuw werd hiervoor het commerciële uitgangspunt van een minimum waarde van $ 100.-, zoals deze vermeld staat in de 2de editie van de "Standard Catalog of Shells" van Wagner & Abbott(1967), gehanteerd. Volgens deze catalogus behoren de volgende 18 soorten inclusief hun ondersoorten tot de categorie zeldzame Cypraeidae.

Cypraea armeniaco Verco 1912
Cypraea aurantium Gmelin 1791
Cypraea barclayi Reeve 1857
Cypraea broderipi Sowerby 1832
Cypraea fultoni Sowerby 1903
Cypraea guttata Gmelin 1791
Cypraea katsuae Kuroda 1950
Cypraea langfordi Kuroda 1938
Cypraea leucodon Broderip 1828
Cypraea marginata Gaskoin 1848
Cypraea martini Schepman 1907
Cypraea nivosa Broderip 1837

Cypraea porteri Cate 1966
Cypraea rosselli Cotton 1948
Cypraea surinamensis Perry 1811
Cypraea teramachii Kuroda 1938
Cypraea teulerei Cazenavettte 1846
Cypraea valentia Perry 1811

Niet in alle gevallen gaat het hier werkelijk om soorten die slechts zelden of nooit gevonden worden. Cypraea aurantium bijvoorbeeld kan moeilijk nog een zeldzame soort genoemd worden. Dat de waarde van deze soort tot nog toe niet gedaald is, wordt slechts veroorzaakt door het feit dat de vraag naar deze soort het aanbod overtreft. De term begeerde soort zou hier dan ook veel beter op zijn plaats zijn. Ook Cypraea teulerei, eens vrij zeldzaam en gezocht, behoort eigenlijk niet meer tot deze categorie. Nu men de juiste localiteit gevonden heeft waar deze soort leeft: zuidkust van Arabië, echter vooral in de omgeving van Mocha, wordt zij in grote aantallen verzameld. Dit wordt goed geïllustreerd door de situatie in het Zoölogisch Museum. Tot voor kort was men in het bezit van een enkel exemplaar uit een oude verzameling, onlangs echter zijn daar niet minder dan 11 exemplaren bijgekomen.
In onderstaand overzicht heb ik echter nog de oude limiet gehanteerd.

Overzicht

Cypraea aurantium Gmelin 1791
Drie exemplaren, waarvan 1 exemplaar van de Fiji eilanden en 2 exmet als localiteit Stille Zuidzee (zie verder Mienis, 1971: 1581).

Cypraea guttata Gmelin 1791
Een zeer fraai exemplaar met als vindplaats Molukken (zie verder Mienis, 1971: 1582).

Cypraea marginata Gaskoin 1848
Een zeer fraai, levend verzameld exemplaar dat onlangs door ruil aan de verzameling toegevoegd kon worden. Vindplaats: Carnac Eiland bij Freemantle, West Australië. Het exemplaar werd opgehaald van een diepte van 30 vadem. De afmetingen luiden: lengte 63,0 mm, breedte 36,2 mm.

Cypraea martini Schepman 1907
Een paratype van Celebes, Gajoe Ragi. Afmetingen: lengte 13 mm, breedte 7 mm.

Cypraea surinamensis Perry 1811
Twee exemplaren, beide afkomstig van St. Vincent. De afmetingen luiden: a. lengte 38,0 mm, breedte 23,1 mm;
b. lengte 31,0 mm, breedte 18,6 mm.
Het grootste exemplaar wordt ontsierd door een gaatje in de schelp.

Cypraea teulerei Cazenavette 1846
In totaal zijn 12 exemplaren aanwezig en wel van de volgende vindplaatsen:
a. Mocha, 1 exemplaar uit een oude verzameling;
b. Arabië, 1 exemplaar dat in 1972 geschonken werd door Mrs M. Williams;
c. Arabië, Mocha, 4.X.1970, 6 exemplaren door ruil verkregen;

- d. -

d. Arabië, Mocha, 12.X.1970, verzameld door een duiker op een diepte van 12 vadem, substraat: zandbodem, door ruil verkregen;
e. Arabië, Mocha, 10.III.1971, verzameld op een diepte van 30 vadem, door ruil verkregen.

Cypraea valentia Perry, 1811
Een exemplaar van Nieuw Holland (zie verder Mienis, 1971: 1583).

In totaal zijn dus 7 van de 18 als zeldzaam geclassificeerde kauries in de collectie van het Zoölogisch Museum in Amsterdam aanwezig. Zoals echter reeds gezegd is, zou Cypraea teulerei van de lijst van zeldzame soorten verwijderd moeten. Enkele andere soorten staan echter te dringen om op deze lijst te komen: Cypraea joycei Clover, 1970, en misschien ook Cypraea exusta Sowerby, 1832, en Cypraea vredenburgi (Schilder, 1927). De Rode Zee soort Cypraea exusta wordt bijvoorbeeld heden ten dage nog maar heel weinig verzameld. Alle exemplaren die in collecties worden aangetroffen, stammen bijna allemaal uit de vorige eeuw. Deze soort moet dan ook nu als vrij zeldzaam worden aangerekend. In het Zoölogisch Museum bevinden zich van deze soort 4 exemplaren, die allen uit de vorige eeuw stammen. Als localiteiten staan aangegeven: Jeddah (1 ex.) en Rode Zee (3 ex.).

Een andere zeldzame soort, die eigenlijk alleen in Nederlandse collecties in voldoende aantallen wordt aangetroffen is Cypraea vredenburgi. Deze soort schijnt een heel beperkte verspreiding in Indonesië te hebben. Bijna al het materiaal dat bovendien nog bekend is, werd op het strand gevonden, zodat de meeste exemplaren altijd nogal afgerold zijn. In het Zoölogisch Museum bevinden zich van deze soort 6 exemplaren, allen afkomstig van Zuid Java, Tjilaoet Eureum. Dat deze soort nooit zo hoog genoteerd is geworden, komt waarschijnlijk door haar afmetingen en haar kleur. Zij lijkt zoveel op enkele andere heel algemene Cypraeidae dat zij voor de Cypraea-verzamelaar, die zijn collectie door aankoop wenst te vergroten, weinig aantrekkelijk is.

Zonder twijfel zal dan ook met een 3de editie van de "Standard Catalog" de lijst van zeldzame kauries aardig aan verandering onderhevig zijn. Of in de toekomst het Zoölogisch Museum in het bezit zal kunnen komen van andere veel gewenste kauries zal de tijd moeten leren. Uitgesloten is dit niet daar in de laatste jaren het verspreidingsgebied van deze zogenaamde zeldzame Cypraea's steeds meer bekend wordt en er steeds meer van deze soorten in grotere aantallen op de "markt" verschijnen.

Literatuur:

Mienis, H.K., 1971. Zeldzame Cypraeidae in Nederlandse verzamelingen: een eerste poging tot inventarisatie. Corr. blad Ned. Malac. Ver., 140:1581-1583.

Wagner, R.J.L., & R.T. Abbott, 1967. Standard Catalog of Shells. 1-303. Princetown.

Adres van de schrijver:
The Hebrew University of Jerusalem, Department of Zoology, Mollusc Collection, Jerusalem, Israel.